

Erdélyi gazdasági egylet.

Választmányi ülés november 2-án báró Huszár Sándor elnöke alatt.

Főbb tárgyai:

1) A titkár jelenti, hogy gróf Teleki Eduárd 180 frtnyi alapítványáról magán kötelezvényt adott.

2) A kir. főkörmányszéknek kötelezőségét tekintve, hogy a bányászati, kamarai és közalapítványi uradalmokban a vadászati javadalmak gyakorlatát szabályozó rendszabályokat szerkesztessen s terjeszsen fel, a kir. főkörmányszék és tárgybani terv elkészítését kormányzati tanácsos Fülei István ur elnöksége alatt bizottságba adta át, és felhívta a gazdasági egyletet is, hogy ezen bizottságba a maga kebeléből közreműködésre két szakértőt tagot nevezzen ki. Ezen terv elkészítését feljebb helyről komolyan sürgetvén, elnök jeleníti, miszerint jóváhagyás reménye alatt elnöki leg ama bizottságba az egylet részéről Ujfalvi Sándor és Csulak Dániel tagtársakat nevezte ki.

3) Ohajtandó lévén, a hazánk különböző vidékein termelt borok szesz- és savanytatalmát ismerni, s ebből folyólag azok közt összehasonlítást tenni, e munkálattal megtételére Zeyk József és a titkár ajánljának, kik is cél-szerűt eljárásnak tartják, ha a választmány a bortermelő gazdákat e célra musta-borok beküldésére szólítja fel. A gyűlés az ajánlatot elfogadja.

4) Egyik Hunyad megyében is birtokos tagtársunk, Hunyad megyében és hazánk más vidékein is divatozó azon káros birtokháborító szokást és visszaélést hozza fel, hogy a közlakosok mihielyt szüretelnek, marháikat a jobb milyenségi borra törekvők is kénytelenek kedvük ellenére korán szüretelni, de más esetekben is birtokaikat a kártételtől alig képesek megvédeni, és mindezt a mezei rendőrségi szabályok nem látják, közelebbről a helyi törvények hiányának tulajdonítja, a miért is köteleesség szerinti eljárásnak tartja, a kir. főkörmányszék megkéri, hogy addig is, míg a kir. főkörmányszék a mezei rendőrségi szabályok megerősítését készülő, organumai által ezen visszaéléseket megszüntetni méltóztatassék. Az indítvány pártolásban részesülvén, két rendbeli fölterjesztés elkészítése és felküldése határozatlik; az egyikben az egyesület az 1856-ban készült mezei rendőrségi szabályok megerősítését kéri, a másikban addig, míg a mezei rendőri törvények megalkotásáig, a mezei rendőri törvények megerősítését kéri.

5) A titkár megemlíti, hogy miután az egyesület új kertjében volt roskadozó ház, egészen ki van javítva és igazítva, s miután az egyesület haszna igényli, hogy a kert és dolgozó emberek folytonos és biztos felügyelet alatt álljanak, helyesnek tartja, ha azon lakházat a választmány a kertésznek adja át lakásul; felhívja ezután a kertésznek azon kérelmét, hogy a választmány azon házat eddigi szállásfizesetére levonása nélkül méltóztatassék neki átadni: A választmány a házat átadja a kertésznek, még pedig a közgyűlés lehető bejegyzése reménye alatt, szállásbérére levonása nélkül.

Választmányi ülés december 7-én gróf Mikó Imre ő nagyméltósága elnöksége alatt.

1) Elnök ő nmlga előadja, miképp az országos központi inségi bizottságban működő egyik tagtársunknak, gróf Bethlen Jánosnak szerencsétlen esete által írtésedbe jött képviselő helyre, elnöki uton gróf Lázár Miklóst nevezte ki.

2) Az elhunyt választmányi ülésben, a föld-birtokosok tulajdona kellő megvédelem és biztosítása tekintetéből a kir. főkörmányszékhez felküldeni határozott fölterjesztések olvasatnak fel. A választmány ezeket vált-zaatlanul elfogadván, ezekhez csatolja a közgyűlés által 1856-ban elfogadott mezei rendőri szabályokat függelékkel együtt, valamint Kolozs megye által ezekből szerkesztett s kinyomtatott mezei rendőri szabályok egy példányát. Egyesületünk tisztelettel kéri a kir. főkörmányszéket, hogy addig is, míg ezen ügyben alkotmányos uton intézkedni lehetne, a visszaéléseket megszüntetni méltóztatassék.

3) A kereskedelmi min. ministerium, miután ő Felsőke kegyelmesen bejegyeztet, hogy Bécsben 1866-dik évben nemzetközi kiállítás rendezzenek, az egyletet is közreműködésre hívja fel; a felhívás készséggel fogadtatott.

4) A főkörmányszék a maros-vásárhelyi fiók-gazdasági egylet alapszabályait újra átküldi véleményadás végett.

5) A kir. főkörmányszék tudatja, miszerint Nagy-Enyed város tanácsa eperfa-iskola felállítására 12 évre 3 holdnyi alkalmas terület kiskészítést határozta el. A választmány közszóval fogadja, és a nemes város azon pót nyilatkozatára, miszerint a kijelölendő helyiséget alkalmas volna megvizsgálására biztos kiküldetését kívánja, a választmány biztosoknak annak idejére b. Kemény István és Zeyk Károly urakat kéri fel.

6) A célbavett eperfa-iskolák beállítására nemesen áldozó közszeg tanácsoknak a királyi főkörmányszéktől átküldött ajánló fölterjesztésekre, a kertészeti szakosztály, megbízása következtében jelenti: Thorda városa a selyemtermelés előmozdítása tekintetéből eperfa-iskolának kijelölt 3 holdnyi területet 10 évre, de beállítására pénzsegélyt nem ígérhet; Nagy-Enyed felajánlott 3 holdat 12 évre; Maros-Vásárhely kijelölt 6 holdat 12 évre, azon feltevéssel, hogy az egyesület ez idő alatt azon területet eperkertnek állítsa be; Sepsi-Szen-György adott e célra 3 holdat 10 évre és ígéri, hogy azt kerítéssel is ellátja. Az alap, a működési tér e szerint rendelkezésünkre áll, s most annak beállításáról kell gondoskodnunk; e szerint azon véleményben van, hogy a kir. főkörmányszéket a szükséges pénzmennyiség kiegészítésére újra kéri meg, a fölterjesztéshez csatolván a következő hat évre terjedő költségvetést, a mely miután Balázsfalva még nem nyilatkozott, az előbbi négy helyiségre szorítkozik.

1-ső évre. négy felügyelő fizetésére, négy pástortlak építésére, három kert beszáncolására s egyéb költségekre 2,400 frt.

2-dik évre. négy felügyelő fizetésére, 15 hold kétszeri szántására, csemetékkeli beültetésére, a kert tisztán tartására és egyéb költségekre 1,800 frt.

A többi négy évre évenként 1,700 frt, s ezt azon oknál fogva, hogy a faoskolák a két utolsó évben a falusi iskoláknak, a termeléssel foglalkozni óhajtó szegényebbeknek ingyen csemetékkal szolgálhassanak. A gyűlés az ez értelemben felküldendő fölterjesztést elhatározza.

7) Az egyesület kertjében az idén végbevitt munkálatok megtekintésére gróf Bánffy Miklós ő nmlga vezetés alá kineveztetek: báró Bornemisza János, Hincz György, idős Tauffer Ferencz.

8) Pénzürtvizsgálat és költségvetés készítésre felkértek: Tisza László, Kövári László, Nagy Ferencz, Ocsvai Ferencz és a titkár.

9) Jövő év januarius hó 15-kén tartandó közgyűlés tárgyai: a rendes jelentések, indítványok és az igazgató-választmányunk újabb megválasztása.

10) Minthogy 1864-dik év tavasszán az egyesület szervezésének 10-dik éve, s ezzel több részvényes tag részvény ideje telik le, új részvényes tagok megnyerhetése végett, az ország különböző vidékein tagot gyűjtő buzgó munkát kijelesse, a részvény ideje és díjja nek tagjai: báró Bánffy Dániel, Berde Aron, Dózsa Dániel, Finál Henrik, Kövári László, Ocsvai Ferencz, Tisza László, Zeyk József és a titkár.

Nagy János,

egyleti titkár.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Arkos, dec. 4.

T. szerkesztőség! Már hetek óta nem említem azon marhavészt, mely Erdővidéken Bölön és Nagyajta helységeket, Háromszéken K.-Vásárhelyt és környékét oly borzasztólag ostromolta. Jelenleg is mindkét ponton uralkodik, ámbár legközelebbi hír szerint Bölönben csillapultabb minőségben. Mult hó végén hetében már az áldozatok száma Bölönben 79 volt, s az ennél jóval csekélyebb népességű Nagyajtán 160-t is meghaladt volt. E két helységeket kezdte óta ezen arányt tartotta. Kézd-Vásárhelyről könyvéke melyik falvaira terjedt ki, csak hallomás után mondhatom: Dálnok, Csernát, Torja, Szentlélek, Béla, Nyutód, Léczfalva; kik közelről bizonyosabban tudnak, valamint a helységek-ről, egy a vész mérvéről és minőségéről is, szeretnők, ha közleni sziveskednének. Azon ponton lakó birtokos uraktól hallottam S.-Sz. Györgyön levett kedélyvel és szomorú arccal folytatott párbeszédet arról, hogy miután terméketlenségi csapást éveken át kellett nyögvén szenvedniük, most a marhavész sármánosan kell hordozniuk; és így, mint mondták, a gazdaságban életképtelenség kell lenni. Utána vetem kérdésül: melyik csapást könnyebb hordozni: azt-e, mely embertől jön? vagy a mely Istentől? Dávid azt mondta: Inkább estünk Isten, mint ember kezébe! De a csapás bármerről is csapás és sajnos. Bölönben a kerekék hasonló számmal hullottak, mint a szarvasmarhák, s amaz evel azonosnak nyilvánított. Jelenleg átkell utaznom Bölön és Nagyajta helységeibe, s ott napokat töltönnem el; mely szerint közelebbről az ottani vészről bizonyos adattal szolgálhatok!

Itt Háromszéken Sepsi-Köröspatakon birtokos Tibald Lajos ur házat építtetvén, az annak elején álló dombozoss szállítással a földben találtak mintegy 10 négyzetöltnyi területen a földszíne alatt félőlnyi fokok kőfalat, mely is fényes mésszel kőből volt építve. Mindezt lehetett az valaha alapja? meg-batározni nem lehet, ha csak nem toronynak; de a régiség az ahozottóknál más épületet gyaníthatna. S a kőfal felett találtatott er-

dőlő lánczdarab, és fehér-veres csontkés-nyel. Hanem a kőfal alatt sok régi összehányt holttestek bonyolódos csontváza. Ezek között egy mésző szinli anyagból, mint látszik fa-zett, mely alkalommal Kuranda szemére vetette azoknak, hogy Magyarország irányában engedékenységűre ezüldő sürgetéslik által a birodalmi egysége nézve eddig kivívott minden credményt mintegy „va banque“ kockára akarnak tenni, mire egy községtanácsos viszonzá, hogy azon ugynevezett eredmények közül eddig még igen kevés látható, s hogy azon politika, mely az Ausztriát fenyegető külső veszélyek pillanatában a belügyek kiegyenlítését még meszebbre tolja ki, volna az igazi „va banque“ politika. A községtanácsos jobb oldala valószínűleg a Stendelféle indítványt indokolt napirendre fogja utasítani ugyan, azonban az említett töredék ez indítványra a legközelebbi időszert alkalmával vissza fog tenni.

Katonai-törvényszéki ítéletek. Velenczéből írják: „mint tudva van, több hótól itt katonai törvényszék általított fel, melynek körébe a felségértési s oly perek elitélése tartozott, melyek közönsédbáborítás és a katonai hatalom megsértése vádjai miatt emeltettek. A vizsgálatok mintegy öt hónap előtt befejeztettek s a vádlottak közül többen töbl-évi fogságra ítéltettek. Öt eltért azonban az ítélet kihirdése előtt kijelentette, hogy bizonyos vallomások ohajtásának tenni, melyek az eljárás megváltoztatását föltételeznék. Ennek következtében az említett öt egyén új-a kiball-gattatott, az ítélet kihirdetése elnapoltatott, s az okmányok a legfelsőbb kat. törvényszék elé terjesztettek. Most az iratok a hadügyminis-teriumtól azon utasítással küldettek vissza, hogy az első bíróság ítélete a vádlottakkal közlendő, s a felebbzés használatára szabad-ságukban meghagyatik. — Ez megtörtént. — Az ítélet szerint a vádlottak egyike egy fiatal ügyvéd 16, egy conte 15, s a másik három 12 évi nehéz fogságra ítéltetett, kik azonnal bejelenték a felebbzést s szabadságukra ha-gyatott tetszésük szerinti ügyvédet választatni.

Mint a „Sz. H.“ írja, Szegeden egy tehető családól való fiatal leány tűnt el a mu't vasárnap este 9 órakor. Mint beszélék, nemskára férjhez kellett volna mennie. A megtalálására tett intézkedések eddig sikeret-lenek.

New-York-ból írják: Városunkban épült „gőzcabriolet“-tel multkor történt az első kísérlet föutezáinkon, mi nem csekély csodákozásra szolgáltatott alkalmat. A kocsi eleje közönséges cabriolet, rud nélkül, míg a gőz-gép másodlagos vas. A járműben két szem-ly volt, s könnyen és meglehetősen gyorsan mozgott. Könnyen igazgatható és meredek helyekre is fövezethető; gépe két lőreji.

Mahomed Sawu kéreget derwish, 25 éves, származása nézve Arserum Kuswapa India szigetéről, miután hosszabb ideig Bécsben lézengett, hazájába mint toloncz inditta-tott utat. A szegény derwish e kényszerített utazással sehog sem tudott kibékülni, s mint állítá, az utaztatás ily neme az ő hazájában ismeretlen.

„Julius Caesar élete“ Napoleon-tól — mint ígérte volt — november végére nem jelenhetett meg, noha a két első kötet már ki van szedve. A két utóbbi kötetet Napoleon most már hatodszor vagy hedsz-szer dolgozza újra át.

Lilleben a mult hetén a Belgiumból érkezett vonatról egy nő szállott le, kinek tulságos terjedelmű krolinija nagyon felbűlt. A nő egész illedelemmel a harminczadi iro-dába birták, hol kiderült, hogy a kroliniban 28 font dohányt akart becsempészni.

A párisi törvényhozó testületi igazoló bizottságunk elé, a választási urnák fölötti ne-beszégeket terjesztették. Kiderült ugyanis, hogy egy helyütt egy nyilt kosarat, másutt papírral fed-t ügyegoharat, itt egy tejesfazakát, amott mérőserpenyőt, egy helyen pedig a szegények perselyét, melyre a biztos ur és a bíráló elő-ljárók rakták sorpharait, használták a sz-azat cédulák edényeül.

Az öreg Boka „Hallgató nótá-já.“ Így nevezik Boka egy híres magyarját, melyet Konstantin nagyherceg közelebbi itt időzése alkalmával magának leira-ott. Erre vonatkozólag a „Zenészeti Lap“ ezt írja: A nagyherceg már 49-ben nagy érdeket mut-a a magyar nóták iránt; debreczeni tartó-zkodása alatt sokszor magához rendelte volt az öreg Bokát, s óhosszatn huzatta vele ma-gának. Talán még onnan emlékezett vissza a nevezett hallgatóra, melyet magával vitt. Meg is maradhatott emlékében, mert az öreg Boka maga mondá nekünk sokszor: hogy soha azt a nótát oly keservesen nem huzta, mint akkor!

Nemzeti színház. Szerda, dec. 9-én. „A békerontó“ adatott, itt másodikor. Pattan-ginét Boérné ma is igen jól aota, valamint Ujfalusi és Ujfalusié is (Ligeti és Luiza) jól fogták fel szerepeiket. Szabó Papi az ártatlan kis Imát az ő szerénységgel párosult vidor-ságával adá; méltó helyet foglalnak a dícsé-

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet baira
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor n. m. kedden, esztörtökön és szombaton délel. Ára évnegyedre 3 fl. o. é. Hirdetési ár: négyhatalmas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik. A „K. K. KÖZLÖNY” címkék sora után 10 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középütcza, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY” 1864-dik évi folyamára.

Tisztelettel kérjük fel lapunk t. előfizetőit, méltóztatniak megrendeléseiket a jövő év első napjaira megtenni, minthogy a felesleges példányok nyomtatása lényeges kiadással járván a lapok a létező előfizetők létszámához szoktak alkalmazkodni.

Nincs miért ismételnünk itt mindazon okokat, melyek lapjaink fenállását szükségessé teszik. Habár egy meddő korszakot élünk mi magunk, a világ közszelleme gyorsan halad előre, s nagyszerű eseményeket hozhat egy közel jövő.

És a napi irodalom az, melyben a nemzetek közszelleme egymással érintkezik, és valamennyire fejlett ember többé már a lapokat nem nélkülözheti. Azon lesznünk, hogy lapunk a lehetőségig megfeleljen hazánk igényeinek.

A „K. KÖZLÖNY” előfizetési ára:

Égészévre	12 forint.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középütczai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétosztásáról gondoskodva van.

Kolozsvár, dec. 12.

(D) Azon röpirat, melyet „Napoleon és a congressus” cím alatt lapjaink is hoznak, nagy figyelmet gerjesztett az európai közvéleményben. Oly forma ennek hangja, mint volt ama famosus röpirat, a mely az olasz hadjáratot megelőzte volt.

Ezt is megjelenésekor mindjárt a közönség Napoleon által sugalmazottak itélte, s megdöbbenve az európai pénzpiacz, ennek harcias hangján oly szédélgebe esett, hogy maig sem tudta bizalmát visszanyerni, habár a hivatalos francia lap ezen röpiratnak oly magas eredetét desavouálni törekedett.

Az arany- és ezüst-pénz értéke csak hamar 20–25 százalékra emelkedett, s ha e börtét panike hatását hazánkban is észleljük, látjuk, hogy hazánk egyetlen egy látható ezüst pénze a 10 kros, mely a mult hónapokban rejtekeiből elekerült vala, s a közforgalomban kezdte feltűnni, ma ismét meggyérült, s a kereskedések vagy apró papír-pénzrel váltanak, vagy nehéz rézpénzt adnak vissza, a mi zsebjeinket sulya által kiszakgatja.

Valóban csoda, hogy ily bizonytalan pénzü viszonyok közt mi, kiknek sem bankjaink, sem kereskedelmünk, sem piaczunk, sem vas utunk nincsen, még ekkorig mind tönkre nem jutottunk, habár fájdalom, a mint a hivatalos esőd-bírdetésekből láthatni, s a mint lapunk utóbbi számában egy levél is tanúsítja, eleget kezdenek a jobb birtokuk közül is már tönkre menni, kiket vagy valamely balsors talált, vagy nem fontolták meg, hogy egy rendkívüli korszakot élünk, midőn csupán nélkül-

lőzés által tarthatjuk meg vagyunkat, s midőn nagy terveket készíteni, vagy nagy életet élni éppen nem időszerinti.

A magyar nemzetet mostani elszigetelt helyzete valóban fel is menthetné a nagyobb háztartás kockázatától, midőn hazánkuk a legjobb szolgálatot azzal tehetjük, ha vagyunkat híven őrizzük, s abból a nemzet civilisatiojának közvetítésén kívül egyébre minél kevesebbet vesztegetünk.

A pénzpiacz megdöbbenése kérdésen kívül megdöbbené a birtok és műipar embereit is, s mindenki, a ki magát észrevette, arra törekszik, hogy a kényelem-keresést egyenesen legközvetlenebb szükségének fedezésére szorítsa, s a mit lehet megmaraszson.

Ezen röpirat hangja, mely mint congregrakéta pattant szét Európában, s gyújtja fel a kedélyeket, összevetve a francia lapok heves magatartásával, s össze azon hírekkel, hogy az európai forradalmi szellem ellenében a régi szent szövetséget akarnak az illető hatalmasságok felújítani, méltó megfontolás tárgyul szolgálhat.

Hogy a válság fenyegetheti Európát, azt mindenki látja, hogy e fenyegetés sulya Anstriára is esik, abban senki sem kételkedik, maga az osztr. Reichsrath utóbbi napokban némi izgatottsággal akart páleztát tőnni a ministerium politikája felett, habár parlamentarist jártasságának igen kevés tanujelét adta, a midőn felhívta Anstria elszigeteltségét, vádolta a ministeriumot a nélkül azonban, hogy irányt tudott volna adni, a mely a ministeriumnál ezülszerűbb politikát eredményezhetne.

Anstria külpolitikájára nézve igen nehéz jobb tanácsokat adni, valamint ellenkezőleg elítelni elszigetelt állását s külpolitikája meddőségét igen könnyű.

Tizenöt évi események egy hosszú láncolata sulyosul Anstria mostani helyzetére, azon viszony, és elszigeteltség, a mely külpolitikáját ingadozóvá teszi egy évtized történelmének következménye, a labirint, hol e politika jár, a vett utnak természetes következménye. Anstriában benn nincs egyetértés, és ez teszi erőtlenné ezen állam külpolitikáját.

Azon centralista urak, kik Rechberg gróf külpolitikáját elítélik, ha mélyebb belátásu diplomáták volnának, jól tudnák, hogy éppen az általuk ápolb belpolitikán feneklik Anstria külpolitikájának sikertelensége.

Anstria semmit sem várhat a külszövetségektől. Németországtól sem sokat várhat, tapasztalhatta azt az olasz hadjáratban. Ily helyzetben erős és megnyugtató belpolitika által biztosított belső erőben van minden biztosítéka; ez hozhatja vissza régi tekintélyét, ez biztosítja határait minden merész támadás ellen.

Hanem ez annyiszor el volt mondva hirlapokban s röpiratokban, s annyira nem aratott ez eszme semmi sikert, mikép hiszszük, hogy ha ez eszmét hánytorgatjuk, mint ismétlők, csak unalmasokká válhatunk az olvasó előtt.

Három hosszú év volt, a mely különösen kedvezett Anstriának arra, hogy teljes belpolitikát allapiton meg, s az egyetértés lobogójával nézzen azon események elébe, a melyek Európában előbb-utóbb bekövetkeznek. Hogy volt e három év felhasználva, azt eléggé bonczolták mások, s mi nincs miért beszéljünk arról; de ténynek hiszszük azt, hogy gróf Rechberg helyébe állítsanak bárkit, a mostani belpolitika hátterével, sikeresebb külpolitikát nem képes kifejteni, mint a mostani külügyminister.

Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy tán Anstria végveszélyben van; egy ekkora állam

oly temérdek eszközzel rendelkezhetik önmérmére, hogy a végveszélyről szó sem lehet, hanem egy nagy hatalomnak nemcsak az önfentartás, de az európai viszonyokra való döntő befolyás is főkérdése; s ez utóbbi az, a mire nézve Anstria magát igen szerencsés helyzettel nem kecsgetheti.

És pedig csak ezen előttünk fekvő röpirat hangját ha tekintjük, beláthatjuk, hogy Európa minden nagy hatalmasságának roppant érdekében áll nemcsak saját biztonsága, de az is, hogy az Európában fejlődő eseményeket vezethesse, azoknak irányára befolyhasson, mert a világpolitikának áradása trónokat és alá, s álladalmak földirát változtatja meg, a mint azt e század elején eléggé lehetett tapasztalni.

Mi nem állítjuk, hogy most kedvez az idő arra, hogy a birodalom ügyein nagyszerű változások történjenek, de azt is képzeljük, hogy később mind nehezebb lesz a belügyi kérdésekre fordítani a figyelmet, mert ha viharos külesemények jönnek felszínre, akkor mindegyik hatalmasság csak létező helyzetére támaszkodhatik, s a kísérletek kora mind inkább lejár.

Azt is elismerjük, hogy az együtt élő népeket gyakran a nagy válság hozza gyors egyetértésbe. Kívánjuk, hogy ez történjék Anstria népeivel.

„III. Napoleon császár és a congressus.”

(Folytatás.)

III.

Vajjon a helyzet, melyet éppen megvizsgáltunk, s melynek je'entőségét oly régen s oly oktanuln félreismerték, s melynek veszélyei napról napra gyarapodnak, nem ugyanaz volt-e 1849, 1852, 1856 és 1859-ben? Miért nem mondta a császár a beszédet, melyet most tartott, mikor a köztársaság elnöke lett, midőn Oroszországot és Ausztriát egymásután legyőzte? Miért nem mondta tollba a levelet, melyet most Európa fejedelmeihez küldött?

III. Napoleon megteheté vala s politikájának nem egy híve állott mellette. Kijelent héte va Európának, hogy Franciaország az 1815-ki szerződéseket balsorsa után eltírtheti, de most szétépíni tetszik neki azokat; hadserget küldetett vala Bajo országba s Rajna-Porosországba, másik hadserget s a forradalmat Olaszországba, Lengyelországba s mindenivé, hol a népek mozognak, akár legitim sugallatok lelkesíték, akár alaptalan igények vezessék félre őket.

Miként magasztos előde, saját és hazája sorát kockázta tételre, s a harc esélire bízhatta. Az eredmény nem lendett lebelen, s a congressus, mely ma javasoltatik, az elfáradt harcoknál természetes lett volna.

A császár jobbat remélt a nemzetek és fejedelmek belátásától, a század fölvilágosodottságától. Áthatra a polgárosodás szükségétől, s meggyőződve annak békés diada'la lehetőség felől, visszajött a forradalmi elvek, erőszakos szövetségeitől, melyek sem övéi, sem Franciaországéi, sem a szabadelvű Európáéi; meggyőződött, hogy a nagy hatalmak feltélenykedése, több ország rossz kormányzata, előbb utóbb oly eseményre vezetend, mely alkalmat adand politikájának, hogy az önellenesség, szűrádság minden előnyével álljon Európa elé Franciaországának kormánya alatt eléggé hatalmassá kelle válnia, hogy nélküle semmi se történhessék a világban.

Napoleon fentartotta magának, hogy ugy szóljon és cselekedjék, mely nemzete és dynasztiája számára mindenki becsülését és bizalmát vala megszerzendő. Meg akarta nyerni a fejedelmek barátságát s a nemzetek szeretetét, hogy készen álljanak az általános helyzet bekövetkező veszélyeit s a közös nyugalom érdekében a kölcsönös engedmények szükségét vele együtt elismerni.

E politika épen annyira bölcs volt, mint méltóságos, s bámi lett legyen eredménye, a történelem az utókor bálmatának és balájának adandja át.

Szerencsétlenségre a császár szándokaira nézve Európa politikai épülete nem volt áldozatok nélkül megszilárdítható, s Franciaországnak nem volt mit áldoznia. Nem bir semmit a Pyréneken, az alpeseken, a Rajnán s a Scheldén túl, nem volt hasonlatlan tartománya.

E helyzet alapos és átgondolt ismerete, a bécsi határozatok ki nem elégítő volta, az udvarok azon eszméi, melyek III. Napoleon eljárását irányozták, elűkeltették vele, hogy beszületének csorbitása nélkül birodalmának érdekében az eseményeket meg ne előzze, eslekedeteit azok fontossága szerint szabályozza, sorban magyarázta tárgyaivá tegye, s az érdekelt hatalmak segélyével megoldja. A császár kétségtelenül remélte, hogy ez uton a népekkel és fejedelmekkel egyetértve, az 1815-ben roszul szabályozott helyzetből származó minden veszélyes tény egymásután eltávolíthat, s így a jog és polgárosodás birodalmát állítja föl veszélyes rázkódások nélkül, s az általános congressus, melynek csak egyes, valódi elveken alapuló egyezményeket kell szentesítenie, Európa confederatióját s a világbékét megalapítja. Magasztos álom, melyet a Lengyelország ügyében megindított tárgyalások megemmisítettek.

Nincs tovább helye a csalódásnak. A szepetvári visszautatásnak nem szabad ismételtetnie. A Vizsulta mellett patakzó vér holnap a Poó, a Spree, a Majna, a Bosporus mellett folyhat. Az európai congressus nem létezik; tehetlen arra, hogy kibékítsen, hogy határozzon, hogy határozatait érvényesítse akár e köles, akár fegyvererővel. Európa kínosi és nyugalma rögtön, eltávolíthatlan események vetvé alá, melyek az ítéletet megzavarják, a nyilvánuló versenyek törekvések szerint a nagy államokat ellentétes irányokba ragadják.

Ez okoknál fogva a császár 1863. nov. 5-ét türelmesen bevárta, mielőtt közvetlenül a polgárosodott világhoz fordult, s a fejedelmekre hivatkozott volna. E lassu megfontolás, ezen 15 évi mérséklet még emelik e felhívás és levél ünnepélyes fontosságát. Bizonyítják a császár rendíthetlen határozatát, hogy vége legyen valahára azon állapotnak, mely sem nem béke, sem nem háboru. (Folytatjuk.)

A kolozsvári nemzeti színház dolgairol.

Az állapot, melybe, a helyzet, melyre nemzetünk szorítottat, élénk de fájdalom emlékezetre hi fel a közelmultból, mikor éppen ugy hallgatni volt kénytelen legtöbb, leglényegesebb ügyeinkről, mint most hallgatunk; csupán egy pár politika körött távol eső ügy, intézet felől való vélemény-nyilvánítás vala lehejő, ezek között a nemzeti színházról. Mig akkor gyakrabban szólottak e kedves és drága intézetünk ügyéhez, kevesebb mérvben lehetett tenni valamit, mig most több anyag szolgálhat rendelkezésre ez ügyben mondhatni: hallgat róla a hirlapíró, nem szól hozzá a közönség.

A mult évben többször vette figyelmébe ez ügyet a journalistica, azt lehetett gondolni, hogy segínek, mozdítanak valamit: de az érdekllett közönség, még azon eredménynek örvendhetett „... naseitur ridiculus mus.” Mert, azóta semmi változást, vagy ennek bekövetkeztetését semmi jel reményleni nem engedte. De valami nagy változásra senki sem gondolt ez évben még, tudva, hogy a mostani igazgató bérdeje a jövő 1864 virágvasárnapján telik ki. De annál inkább lehetett hinni, hogy ezental a színház tőkéje, nevezetes összeggel szaporodván, a fenállhatóság lehetőségén kívül, magasabb hivatali céljához, fontosabb és az intézet méltóságának megfelelően fognak intézkedni. E jogos remény kíváncsiságunkat még jobban fokozta, olvasva nem régebben a kolozsvári lapokban, miként a magas választmány, nevezetes változtatásokat akar a színház dolgaiban, gyűlést tartván. Az eddigi rendszer megváltoztatását, okvetlen óhajítani az egész nemzetnek annyival inkább jogos kíváncságra, mert a mostani rendszernek szellemileg, roppant káros volta mellett, anyagilag eredményt felmutatni nem képes. Jól tudja e sorok írója, hogy a választmánynak a lefolyt 14 év alatt tenni másképp nem lehetett mindedig; nem is vádlevél ez a multak iránt, bár a nemzet megnyugtására, a bizalmatlanság eloszlatására

végzett csupán, olykor-olykor ha nem is törvényes kötelezettség, hanem morális kötelezettség teljesítéséből elmulasztotta ez ügy állását nyilvánosság elé juttatni. Az egyesek gyanúsítása, ha alkalomra okot nem is szolgáltatott, mert nem szolgáltatott, oly hazafi dicsőítő fónja körül tekettek; de egy testülettel, mely csak is a közeliismerésben, és a feltétlen bizalomban fektetheti alapját állásának, méltán és jogosan lehet válni, hogy tekeit nem kívánja fátyolozni, és a néha meg-megmozdult közvélemény megnyugtatóására indokait, melyek erre vezérelték, elhallgatni.

Mindezeknek felrétételével ama hírlapi hírek után olvassuk a hirdetés rovatokban, hogy a jövő 1864-dik virágvasárnapjától kezdve, kiadatik, hasonlólag bérbe, a színház egy vagy több évekre, színész igazgatóknak és pedig csak a jövő január végéig.

Elhallgatjuk az értes megnevezését, mely ellepte keserűséggel az úgy is felt. de hát továbbra is úgy fogunk menettetni színházunk ügyei, mint eddig? tehát a pusztá időtöltésen kívül más hivatása nincs? mert az eddigi évek alatt történt színházi előadásoknál egyebet tapasztalni nem lehetett. Oly kevés összszeggel, mi rendelkezésre áll a választmányoknak, jól tudja a sorok írója a művészi és korigényeinek megfelelő állandó színházra még gondolni is merészség. De ha ez nem lehet, csak is amugy intézkedni, nem tudni: minek nevezük, csökönösségnek-e, vagy akarathányak? Azt csak nem lehet képzelní, hogy azok, kik ez ügy vezetésében fontoskodnak, be ne látnák azt a roppant erkölcsi veszteséget, mely a már néhány éve a Bethlen János gróf-féle művezetés alatt álló színtársulat működésének megszűnése óta, egyes színgazgatók alatti társulatok által, főleg ezeknek opera, ballet, operette féle művek tömeges színrehozatalával. Nagyobb hazafisággal, több művészi intelligenciával dicsekszik mind a kolozvári, mind a vidéki közönség, semmint a mi színházunk hivatásának bizonyítgatásával megbántani e nemzetet, e sorok írója merészkedne. Minden bonfinak szívében, lelkében fel van mélyen vésve. Ismeretes e nemzet komoly gondolkodása, e tárgyban gyakran történt nyilatkozata. De ha e sorok, mit nem hiszek, ellenzőre találnak, a divatos, kifanczomodott világpolgáris, tehát nem létező izlés időtlen szillóka a sok minden operettek, Dunannan apók stb. férezmények védelmére, akkor a most nem indokolt erkölcsi és szellemi veszteségek bizonyítását, nyíltan megkísérteni el nem mulasztandjuk e lapok hazafi szerkesztője engedelmelem.

Nem képzeltünk akarathányt, mert akkor, érezve a súlyt, mely a választmányra nehezedik, nem késnek egy percze is elhagyni helyét. Nem csökönösségnek, mert egy pár éve annyi hír, félhivatalos színben és bozzávetőleg merült fel, nem csak magán, hanem a nyilvánosság terén is, egyszer: egyik bécsi építész, másszor a ki a budai népszínházat építette, más alkalommal helybeli építészszel folytat az alkudozások, hogy újabb alakítások a mostani színház, vagy hogy éppen más, más helyre építtessék stb. a journalistika is hozzászólt; többször cseréltettek a vélemények, habár nem oly mérvben, mint ezt várt lehet egy ilyen nagy igényű tárgyról való vitakozásoktól. Eppen ezen hírek, föllelített, de nem eléggé melegengett vélemények ösztönözött eredménytül tekinthető, hogy annyian és oly rég függeszték szemeket ezen drága betegünk állapotára, hogy oly váratlan csapáskint olvastuk a hirdést, miként november 27-kén elhatároztott, hogy megint kiadatik bérbe színész igazgatónak és csak január végéig értekezhetni; hogy nem egy, de több évre is kiadatik. Nem kétkelünk: nagyon fontos okok bírhatták a választmányt a status quo tovább tartására; de fájdalom, a várakozók, a csüggedők, a nemzeti kincsere feltételek nagy serege, ez okokról mit sem tud, és így nem bálmulhatni, ha a gyanakvók száma fagyatkozás helyett szaporodik; pedig, ha nem köteleességből, hanem hazafias érzülettel lelkesülve, nyilvánosságra juttatnak az okokat, melyek nemzeti színházunk bajai orvoslásában akadályul vannak; mennyien megnyugtatta talárván magukat, a csüggedőket vigasztalni, a bajok eloszlására, tehetségükkel kitelhető leg áldozni, tenni tudnának; s a vidéki előtt ha néha-néha az egykor minden jóért, szépet lelkesülni tudó városba megjelenik, egy közös akarattal, nem sok igényvel újja szervezendő színház létesülhetése közeli reményében, a „Bánk bánok“ helyett türhető tetszhetnek a „Férj az ajtó előtt“ operette, s a helyébe felnőtt sarjának elmondhatná: ezen épület, melyet őseink a nyelvnek, nemzetiségnek templomul emeltek fel, most bár idegen elem szállásán szolgál, nemokára és örökre az alapított szellemének, saját céljának megfelelő, zengetes nyelvünk művészi hangoztatásának és a közérkölségségnek lesz iskolája. Mert, kétségen kívül, az akadályt okozó bajok elhárítására kész leend a nemzet, mint

azt egy alkalommal tanúsítá, szellemi, anyagi támogatásával, csak feltárva legyenek a sebek. A nem köteleesség, de erkölcsi érzület szép példáját tanúsítá 1860-ban Bars megye lelkis főispánja, ki az összegyűlt közönséget felszólította, akarják-e őt ispanjoknak vagy nem? S csak miután igennel felelték foglalta el ki zárólagosan a Felségnek felelő tisztét; de visszatérve a hirdetésre: nem kevés lepett meg az is, hogy csak színész-igazgató lehet vállalkozó, hogy rövid két hét van szabva a bér elvállalására; az, hogy feltételeket nem látunk benne, elhallgatva azt, az idő hosszabbítására, hogy a november 27-én keletkezett határozat, sőt csak december 6-án került nagyvilág elé. Nem akarják e sorok kisajtolni, hogy talán a mostani igazgatóval való megmaradás miatt, a ki ellen különben semmi kivételes kifogás nem is lehet, e hirdetés csak formalitás lehet; ezt feltenni nem lehet, nem is szabad; de azon véleményünket nem lehet elhallgatnunk, hogy ennyi idő alatt a bolygó, többire, mint a Királyhágó felsőbb részeiben levő színész-igazgatók aligha értesülnek ezen hirdetésről, sőt ha igen, nem versenyezhetnek — pedig a verseny csak idővös lehet — mert a két legfőbb 3 hó készültől, egy rendesen financia nélküli kisebb társaságokat vezető igazgatónak nem elég. Ha találkozunk egy vállalkozásra alkalmas színész, ki talán a fenntartás ösztönével nincs küzdésben, hanem tisztán az ügy hazafias buzgóságától vezéreltetve vállalkozni óhajtaná, ki talán még áldozni is tudna, vagy akarna; a magasabb élvezetet tartaná szemelőtt, ezen hirdetésből úgy látszik nem léphetne fel, pedig minő sajnós volna! Feltételeket, hogy a drámai tagok jelesebbjeinek összeállításával, az igazán jeles és classicus művek adathasának stb. nem látunk, csak azt, hogy színész-igazgató vállalkozhat.

Miért hozzuk fel ezuttal részletesen a hiányokat, a veszteségeket, melyeket mindenki érez, mindenki lát? azt senki nem tagadhatja, hogy rosszul van így. Egy-egy komolyabb irányú darabot csak elvéve, ritkán látunk, azt is nem úgy, mint kellene; azt is egyes ernyedetlen, anyagi bajait a mévészi érdekért feláldozó drámai tagnak köszönhetni, jutalomjátéka alkalmával. Annál tömöttebben lepnék el „Dunannan apó“ stb. operettek, „Színházi képtelenségek“, Borsszem Jankók“, Jóbarátok“ mixturájával.

És ha ezek még több évig is így tartanak?...?

E sorok által vázolt hiányoknak, bajoknak vélt dolgok, ha elenyészethetnének, azoknak megczafolásával, több óhajta sem lehetne írójának.

A fenebbi cizkire néhány észrevételt kell tennünk.

A lapok a közvélemény nyilvánításának közegei lévén, minden oly nézet, mely alapos czélokot tart irányul vagy helyes okokból felvilágosítást keres, méltó a nyilvánosságra. Az országos színházi választmányhoz nem férhet a gyanúsítás, az kötelességet hazafiságból teljesíti, s így bizonyony megbízatásának elfogadása is ama nemzeti ügy iránti buzgalmáról tanuszkodik.

A ki tudja, hogy absolutismus korszakában ezen nemzeti színháznak még lételet is megátadattak, s az óta részint egyes hazafiak adakozása, részint a felkelési tükének az országos bizottmány kérelme s sürgetései folytán történt ide utalás által ezen intézet oly karba jött, hogy ma képes a színtársulatokat 2—3 ezer forint évi segélypénzzel ellátni, s ezenkívül talán már jövődében a színház fűthetővé tételére s a színpad berendezésére 40,000 forintnyi összeg kifizetését számításba teheti, az nem mondhatja, hogy „ridiculus“ stb. születtet. Sok eredmény ez a nemzet mostoha körülményeihez képest, s azt sem lehet mondani, hogy a mi történt, nem juttatott volna a nyilvánosság elé. A mi azon intézkedést illeti, hogy a színház haszonbérbe adassék, erre nézve azt hisszük a körülmények igazolják a bizottmány eljárását, 70,000 forintnyi tőkepénz, a mely a legszükségesebb építkezésből fenmarad, nem teheti képessé színházunkat, hogy az választmányilag kezeltessek. Ekkor a közönség sokkal többet követel. Az értelmiség azt követeli, hogy ott csak classicus, csak iránydarabok jöjjenek színre, s melyek azonban egész Európában igen kis publicumot gyűjtenek, s nagy fejedelmi dotatiók által állanak feun; a mulatni kívánó közönség pedig azt kíváná a választmány által kezelt színházról, hogy jó dráma, jó opera legyen mint Pesten, s legyen ballet is mint ottan. Ezt pedig a tíz akkora vagyonnal bíró Pest is nehezen tarthatja. Nincs más mód mig a színház tőkje nagyobbra nem növekszik, mint egyes színész-vállalkozók által állítani ki a személyzetet. Ők jobban ismerik egymást, ők kérelmezhetnek, esdekelhetnek a jobb művészeknél, sokakat baráti viszonyaik is segítnek; és így jobb társulatokat állíthatnak elé,

mint a mennyit a választmány két annyi költséggel kiállíthatna. Ők adathatják a „Színházi képtelenség“ stb., „Dunannan apó“ stb., „Gautier Margit“ stb., egyszerű kereshetik a közönséget, a mit a választmány kevésbé tehet; ambár az operettek, a miket az író fitymál, nagy szerepet játszanak ma minden színpadon. A választmány a repertoírra most is befolyást gyakorol és színházunkban botrányos darabok nem igen szerepelhetnek. És valóban mi is azt hisszük, hogy eleget tenne a választmány a főérdeknek, ha évi fizetést szíkhathatna egy laicus felügyelőnek, ki művészi képességgel bírna a repertoírt megbíralni s elég tekintélyvel arra, hogy a színészeknek a színpadon magatartását figyelemmel kísérve, a kivétöket tudokra adja. Ez is egy kis előhaladás lenne, de az intézet pénzügye még ezt sem igen bírja meg.

Nagyon természetes, hogy az intézet végczélja az, hogy az önállóság, szakavatott intendatúra alatt kezeltessek, erre azonban mulhatlanul szükséges legalább is kétszáz ezer forintnyi oly alap, melynek kamatja kizárólag a színpad szellemi ügyeire legyen fordítható. Mert a színház feladata nemcsak az, hogy tanítson, de az is, hogy műtvezetet nyújtson, ott a közönség igen nagy része nem akademiát, hanem szórakozást keres, és ezt nem lehet szem elől tévesztetni.

Ezen észrevételeinket szükségesnek láttuk itt röviden elmondani a végett, hogy a kik ez intézet ügyét bíralják, ezeket is fontolóra vegyék; és különösen arra hassanak, hogy a nemzet újabb meg újabb áldozatkészsége által bordja össze a tőkét ezen intézet idővös czéljára, mig végre az annyira gyűl, hogy a választmány felügyelete alatt önállóság lesz kezelhető. Akkor bizonyony úgy az irány, mint a mulatott előadásokra kellő erőt s szabatos kritikát lehet fordítani, akkor a viszony, melyben a színpad és közönség egymáshoz állnak, tetemesen változik; akkor nem a közönség izlése vezeti azt, de ő fejt bizonyos irányban a közizlést; akkor nem fog történni talán, hogy a Színházi képtelenségek s Dunannan apók teletöltsék a színházat, mig Molier vagy Schiller darabjai üres színház előtt játszanak.

Mi ugyan a színházról soha sem kívánjuk, hogy a moralt a pedanteriájig vigye, neki az életteli egy színvonalon kell haladnia s az éretny a binnel együtt ismertetni, hogy a jóra tanítson, vagy az élvezetessel gyönyörködtessen.

A színház nézetünk szerint nem iskolája a nemzetnek, hanem egyik jelvénye szellemi fejlődésének. A mely nemzet önérejn színházakat tud fenntartani, annak nagy műveltségi réteggel kell bírnia, a mely a szellemi élvezet e valóban nagy adóját hordozni kész és hordozására magasabb műveltsége által ösztönöz etik.

Követeléseinket tehát egyrészt a viszonyokhoz s másrészt a feladatokhoz szabva nem mondhatjuk, hogy színházunk ügye évtized alatt tetemesen nem gyarapodott, s azt sem mondhatjuk, hogy itt igen jó operai és színműi előadásokat nem élveztünk volna. A főszerepet mindig hazai darabjaink vitték. Az egész mult évi saison alatt a dráma uralkodott, most is többször jelennek meg a classicus darabjai, és nem lehet mondani, hogy a színgazgatók igen nagy nyegleséggel gyűjtenék a közönséget. Feladatuk elég komlysággal kezelik, s még csak közelebbről Dunannan apó közreadásán tapasztaltuk, hogy egy néhány fiatal ember megbotránkozott.

Nem mondjuk, hogy a színház aranykorát éli, ismétéljük, hogy addig meg sem felelhet valódi hivatásának, mig azt nem a választmány fogja kezelteni szakértő, de a színészi pályával tetteleg nem foglalkozó embereket állítva az intézet élére. Erre kell törekedni azoknak, kikre ez intézet ügye bízott, és erre is törekssenek. De mig e czélra kellő alappal nem bírnak, addig bele nem vághatnak, mert egy színgazgató megbukhatik anyagilag, de a választmány az intézetet semmi esetre bukásnak vagy bukácsolásnak ki nem teheti.

Pénz kell tehát; s miután ez nem udvari színház, a pénz a nemzet áldozatából telhetik ki. Ha a mennyi magyar lakik a Királyhágón innen, csak 50 krt adna a nemzeti színháznak, ez akkor czélját elérné, s bizonyony elég belátás és jóakarát van a választmányál, hogy kellő alapra állva oly karba hozza a színház ügyét, a mely a legszorosabb kritikát is kiállaná. Szerk.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Torda, dec. 11.

Miklósnapi országos vásárunk elég népes volt. A kibizott ökröket vették feleáron, t. i. ha egy pár vétettét soványon 200 frton, ezért most kibizva adtak 100—120 frtot. Vették a rosz vagy sovány teheneiket 16—20 frton, a tejelőket 25—30 frton, levágni valók 20—23 frton; szó volt bőven, legtöbbet bürök árán

adtak el. S mindezeket azért, hogy nincs takarmány mivel teletetni lehessen, s az adóért, mert a katonai adóvégrebajtás a népen van, és javaik el vannak azért becsülve, gabonát pedig nem tud eladni, mert az ősi vetés után nem maradt annyi, mivel aratásig megérje.

Az iparcikkék gyéren keltek, a mi e'kelt az is olesón adatott, mint mondják az iparosok csak azért árulnak, hogy élelmi szert vásárolhassanak, s így az iparba fektetett tőkük minden vásárba 10—20% el apad, s nemokára mind kell bukiok, mert nincs pénz forgalomban.

A nyári aszály és jég által okozott kárt azt hisszük városunk előjárósága illő helyére fejeletette az adó leengedése érdekében, de még eddig semmi mozzanatot nem vettünk észre a károk összeírására iránt, pedig egy oly gazda, kinek van 50 hold férőjű szántója, 20 hold kaszálója, 10 hold szőlője minden költégeit és adót feltudva 200—300 frt kárt rakhat zsebre.

r. l.

S. Szt.-sz. úrgy. (Háromszék) dec. 7.

Tisztelt szerkesztő ur! Sietek bejelenteni tudósításon azt, „ének és szavallati hangversenyről“ mely e lapok hasábján közlebről említve volt s melyet tanítóikarunk és iskolánk serdülő ifjúsága rendezett és adott teguap este. A kik tudják azt, hogy e sorok írója a rendező s közreműködő tagok egyike volt, kissé furesen vehetik e tudósítást, azonban engedjék meg, hogy miután az em'ített hangverseny a legutolsó hangig belőlünk telt ki, hadd legyen a kritikus is mi magunk.

(Közbe legyen mondva, itt a „mimagunk“ at nem azon értelemben veszem, mint venni szokják irodalmunk oroszlanjai, kik égnék égnék elmon'hatni.

Hogy a dicséretben tulságosak nem leendünk, arról szerénységünk fog kezeskedni, sőt ha megfordítva a dicséret nem lenne méltó a szép sikerhez, azt a nagyon tisztelt olvasó közönség azon kényes, de édes körülménynek legyen szives tulajdonítani, melyben a kritikus (már most egy személyben beszélve) áll, midőn saját magát is dicsérnie kell.

Hangverenyünk a városbáz nagy termében folyt le a következő műsorozat szerint: I. szakaszat. — szüksegtelen említenem, hogy Háromszék lelkes és minden jó és nemes iránt buzgó népének iskoláink iránti érdekltsége s részvéte valamint mindenkor, úgy ez alkalommal sem hiányzott. Már ez előtt pár héttel közbeszéd tárgya volt adandó hangversenyünk és mindenütt tetszéssel, helyesléssel találkozott, mi bennünket nem kevésbé lelkesített. S hogy nem csak beszélni hanem a hol szükség tenni is tud a lelkes háromszéki nép, annak bizonyosága volt a zsu'olási benépesült terem, a körülbelöl 40—50 lélek, mely ez estvére még a távo'abb eső vidékről is szent lelkesedéssel zarándokolt a fővárosba, hogy e pénzszük időben is azon oltárna rakhassa le filléiret, melyen nemzetiségének s féyes reményeinek örtűze ég. Bizonyosága annak, azon 120 oszt. é. forint, mely ez estvén iskolák énekarának pentárba gyűlt ilyen lelkesedés hozta fillérekből. És kérdem: nemde ezen est fényes czafolója azon balvéleményeknek, melyek, fájdalom, még ma is (bár nem jelentékeny helyeken!) itt ott feltűtögetik fejüket s ez új intézetnek ephemer életet szeretnek jósolgatni? talán, mert nem saját egyéni poltrás érdekeiket látják némileg érvényre emelkedni? Nem fényes bizonyosága-e e közlekedés és annak, hogy e pár éves szűlt századok és ezredek szűltötte! Kevésbbé veszik számba az olyan esecsemőt, ki már az első percek és órákban a zengene, gyarló jelét adja az életnek, de a hol emez úgy nyilvánul, mint e kisednek, a hol a gyermek minden hangja, minden szava százakat gyűjt a böleső körül: ott élet van! S hogy némelykor a böleső körül zaj támad, még abból halát jósolni nagy tévedés, hogy ne nevezzem rosz indulatnak. Tagadhatlan, e kisedet (intézetünket) minden körülte áll boldogítani akarja, csak hogy mint minden, egy a boldogságról fogalom is különböző egyéneknek különböző, az elvek egymástól elütök, de az akarat és lelkesedés, legalább itt, egy. Már ha az ily eltérő elvek némelykor harezot vívnak, zajt ütnek, abból nem halát, hanem épen életet jósolhatni, mert sehol sem veszedelmesebb a hallgatás, mint a közügyek körül s megfordítva, seholsem idővösebb a zaj, mint itt. Az előharezok, nézetkülönbségek épen oly szükséges feltételei egy kezdő intézetnek, mint az élet! Vagy nem úgy van?... Hadd jósolgasanak hát némely vészmadarak a böleső felett, mert a kis gyermek szereti a csásógátakat s a játékszerek zörgésében gyönyörködik, hanem azért legyen szabad reménylenünk, hogy a mit percek, órák nem tehetnek, megteszik azt majd a tízedek, századok vagy az ezredek!...

De most vettem észre, hogy czélotól elterve, nem arról írok, a miről írnom kell. Térjünk hát vissza a „hangversenyre“, mely épen oly jeles bizonyosága annak, hogy ez is

kola él és virágzik, mint az ezen alkalommal nyilvánult érdeklődés, lelkesedés és részvétel. Nem akarok itt az egyes darabok bíráltságát ba ereszkedni, azt nem engedni még, részint énekismeret, tem szükkör, részint e lapok más irányu tere. De nincs is itt arra szükség! Megkritizálva azokat a háromszéki nagy közönség, mely a darabok mindenikét a törvöl lekedéssel kísérté, zajos tapsekkel árasztotta el s mindenikről azt nyilvánította, hogy ez a legjobb! Megkritizálták egyes műtörök, kik nagy lelkiélvezettel dícsékednek s e pár órátkedvesebb percek közét írták be, azon rubrikába, melynek czime: „nyereség.“

Nem hagyhatom említetlenül annak érdemét, kinek ez estély szép sikere főképp tulajdonítható. És ez Zajzon Farkas az ének-tanító. Ismerve szerénységét, meg fogja bocsátani nekem, ha dícsérettel megírom. De az érdemről hallgatni ott, a hol a hallgatásra nincsen ok, halátlanság. Második éve, hogy lelkes buzgalommal és hivatottsággal a köz-tanítás mellett az énekkart vezeti, mely mind gyermekekből áll, minthogy itten a 4-ik tatanodai osztály a legfelsőbb. Egy év után ily szép, meglepő sikert mutatni fel egy fejtelten gyermekekből alakított énekkarral: buzgalom, ügyiranti lelkesedés jele s az itteni körülményeket véve fel, hol egy tanító 50—60 gyer-meknek mindene, köz és privát tanítója, nevelője, költségpénznek kezelője sat. valóban nagy áldozat, s nagy áldás az oly kebel, mely mint az övé, az áldozatot nem számítja.

De a főnek tagokra van szükség! Be kell tehát mutatnom az énekkar 71 tagja közül legalább a jelesebbeket, hogy ez buzditásul szolgáljon jövőre nézt: Péter Gyula, Bodor Domokos sat.

A szavalmányok nagyon helyesen vannak vá-lasztva, helyesen felfogva, tetszés és tapsok kíséretében szavalva.

Sz. K. gyönyörűt férfias hangja magára vont mindenki figyelmét, s mennyi meglepő volt a közönségre nézve, midőn ezen férfias hang egyszerre csak édes gyermeteg hangjára olyad át e soroknál:

„Emlékezzél visszatérni hozzánk,
Jó vadász, ha meg nem látogatnánk.“

Mintha éppen Sz. Ilonka szólott volna.
K. A szavallatát az aszonnyok kritizálták. Dícsérték, hogy nagyon szépen szavalta az „Angyal és Ördög“-et egész a két utolsó so-rokig, hanem aztán az a két utolsó sor nekik bizony egy cseppet sem tetszett.

Z. F. itt is dícséretesen megfelelt magáért. A filemle-per jóízűen megnevetette a közönséget. Egy atyafi azt a megjegyzést tette rá, hogy: B zony az az Arany János fufangos prokurátor lehet. . .

Hátra lenne még köszönetet szavazni os-ko-lóknak nevében a lelkes közönségnek, de nem teszem ezt, tartva attól, hogy kötelesség ér-zetet sérték, mert bízsem én, hogy ily szent és nemes áldozatra mindig kötelesség érzi ma-gát Háromszék ügyiserető népe! S ha igen, akkor ne kételkedjünk ez intézet sorsán jövő-jén, hanem mondjuk az okos kételkedőknek „Félre kis lelkük! a kik még mostan is ké-telkedni tudtak a jövő felett“ . . . mert „Már ezután a nap dícsőn leltük a magas hegytetők-ről!“

Ezzel bezárom tudósításomat, nehogy va-laki e czikkre is azt a megjegyzést tegye, mint a szerencsétlen Ozeani Izekutéra, hogy „sok a szalma, kevés a mag.“

V s s.

Az Erdélybe jött magyarországi szülők számára

a hely. hitfelekezettiek helybeli főtanodája jogá-szai saját keresményükből 19 forint 60 krt igaz-gató tanár Sáni László urnak azon ígérettel adtak át, hogy e czélra takasékoskodni ezután sem szólnak meg. Az irt összeget és a VI-ik középosztálybeli tanuló Both Jánostól ahoz csatolt egy forintot, és így összesen 20 frtot 60 krt, a nevezett tanár ur, az adakozók ki-vánata szerint a központi kormány-bizottság-hoz, tegnaptól kelt átirata mellett bejuttatván, az illető jó reményű ifjaknak, kik inségtől látogatott hazánkkal gyászos jelenének enyhí-téséhez filléreikkel járulni készek, józan fel-fogásuk, s nemes iránybani haladásuk ezen örvendtes bizonyítékáért elismerést, a szülők-ködköz nevében köszönetet nyilvánítt.

Kolozsvárt, dec. 10. 1863.
Az inségtügyi központi kormány-bizottság.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Távirati hírszerint azon ministeri vál-ságnak, mely utóbbi napokban a bécsi lapok különböző észrevételeire szolgált okul, azon következménye lett volna, hogy Schmerling államminister beadta lemondását. E lemondás-ról bir a képviselők házában terjedett szét, még azonban a valószínű várja. E ministeri válság körüli hírekről egy pár észrevételt te-enedünk jövő számunkban.

A minister válságról keringő híreket a „Morgen Post“ következő képpé állítja egybe: Rechberg — hírszerint — szombaton nyuj-totta volna be lemondását, hogy bizonyos le-gyen, valjon a képviselőház megtámadásai daczára bírja-e ő Felsége bizalmát? Gróf Rechberg iratában egyszerűen a felett is pa-naszkodott volna, hogy a vita alkalmával col-legál éppen nem pártoltak. Beszélgetéskép azon gondolatot is nyomozták volna, hogy valjon kinek lenne igénye gróf Rechberg utódja lehetni. Ez alkalomkor kiderült volna, hogy az osztrák állámférfiak közötti válogatás nem igen nagy. Sőt hírszerint, csak egy nevet helyeztek volna a jelölték névsorába, gróf Apponyi, a londoni osztrák követ nevét. De ismételnünk kell, hogy az illető beszélge-téseknek egyes egyedül ana czéljuk volt, hogy a rendelkezés alatt levő erők felett szemle-tartassék. Arról biztosítanak, hogy a gróf Rech-berg által benyújtott lemondás nem fogadta-tott el, s a külügyminister és társai közötti különbözés a kiegyenlítés útján van. Azt is beszéltek, hogy magas körökben igen rossz né-ven vették, hogy Grocholski képviselő a nem-zetiségi elvre fektetett súlyt, valamint dr. Giskra ur azon állítását is, hogy az 1859-diki háboruban Austria volt a támadó fél.

— Az „Idők Tanuja“ a következő értesítést hozza: Bibornok-érsek és Magyarország hercegeprimása, ő eminentiájának magas meg-hagyásából a budapesti könyvkereskedések ezennel értesítettnek: miszerint Renan „Jézus élete csiml istentelen könyvének megszerzése, olvasása, tartása, terjesztése és másokkál köz-lése — bármely nyelven legyen is az kiadva — minden keresztény híveknek súlyos bűn terhe alatt titva van; ugyanígy, hogy szoros kötele-ségünk kétféle tétet, ezentul oly könyvkereskedőtől, ki elég kereszténytelen lenne ezen isten-káromló könyvet árulni, vagy bárkinek is megszerezni, más akárminemű könyvek vévé-sére vagy megrendelésére nézve is őrizkedni. Kelt Ó-Budán, 1863-iki decz. 4-kén. Brunner János, buda-pesti kerületi esperes.

— Az angol királynő nemcsak a mostani dán király, mint első szülött fiának ipjával, hanem a király ellenével, Frigyes, schleswig-holsteini herceggel is szoros rokonságnak van. A hg neje ugyan is Hohenlohe-Laungenburg hgnő, az elhunyt Kent hgnő unokája, így te-bát a királynőnek is unokahga. Victoria ki-rálynő és Feodora hgnő, a schleswig holsteini hgnő anyja a legjobb barátságban vannak. Ha még a princess royalra, a porosz trónörökös-nére gondolunk, miután Porosz országnak a schleswig-holsteini kérdésben végzettszerűleg részt kell vennie, elgondolható, hogy Victoria királynő családi körében mennyi szorongatta-tással néznek a közelgő harc felé.

— A hivatalos lapban olvassuk: „Buda város azon hathatós segély alkalmából, mely-ben a magyarországi szülőkölködk a magas kormány által részesítettnek és részesítettini fognak, egy hálafelelő intéz császár ő Fel-ségéhez. Ugyanez alkalmából a kir. helytartó gr. Pálffy Möriz ő excja, gr. Forgách Antal udvari kanczellár, Privitzer István udv. taná-csos és Abonyi István helytartósági tanácsos urak Buda város diszpolgáiraiv választattak.“

— A „Gy.“-ban következő közleményt olvasunk: A „Bernburger Wochenblatt“, hogy a rendőr-orvosi figyelmet a fonlóckorra (Trichinenkrankheit) felhívja, nov. 12-iki számá-ban a következő szerencsétlenséget beszéli el: a szomszéd porosz városban Helfstedtben, mondja, szomorú eset fordult elő. Oct. 18-án ugyanis említett helyen ünnepeles lakomát adtak, melynek alkalmára a vendéglős mé-szárosa egy helystedti és egy magyarországi disznót vágott le, hogy a lakomára kolbász-szal (Rüstwurstchen) szolgálhasson. A lakomán jelenvoltak között 90-en lettek rozslu, kik köz-ül 20 meghalt, 60 pedig fekvő beteggé lett. A disznókból máshová is adtak el, s mint biztosan állítja, Helfstedtben akkor 200 egyén volt rozslu, — mint biszi, mindnyáján az újabb időben sokszor említett fonalóc-kór (Trichinen-krankheit) áldozatai. Ez alkalommal egyszerű-smind figyelemreméltó észrevételek is jutottak tudomásra, — ugyanis azok, a kik a vendé-geskedés közben vörös bort ittak, csakhamar kimultak, míg a kik rajnai bort és sört ittak, éltoket néhány nappal tovább buzták, a kik pedig ugyanakkor pálinkát ittak, mai nap is élnek s egészségesek. A beküldő ehhez még azon közkívánságot csatolja, hogy a rendőr-orvosi ügyelőség azonnal lépéseket tenne, hogy itt úgy mint máshol az ily esetek meg-gátlása végett minden nyilvánosan kimérendő disznót csak szakértő felügyelete alatt ölhet-nének le. (Pester Lloyd 1863. 271. sz.) Por-rozsországnak nagy zajt ütnek az izomfona-lóc betegséggel, s minden betegségben, mely-nek közvetlen oka ki nem derül, izomfonalóc-ot látnak, kivált ha a beteg néhány nap-előtt disznóhúst evett. Az itt említett esetben a fonalóc szintén nem a megbetegedetettekben, hanem a gyanakodók képzeteletében látszik csupán lenni. Sem a disznóhúsban, sem az ezt evő betegekben senki sem mutatta ki a

trichinát. Hanem igen is megegyez a leirt közös megbetegedés a kolbász-méreg él-deletével (botulismus, Wurstgift), melyre néz-ve Lebert ur. hasonló esetet közöl „Ueber die Fleischergiftung in Andelfingen.“ (Handb. d. pr. Medizin 1860 I. p. 422.)

— (Beküldetett.) „Wiener Lloyd“ „Neu-este Nachrichten“ Minden tévedés kiküritése végett a tisztelt közönséget arra figyelmeztet-jük, hogy a „Neueste Nachrichten“ october hó 12-ke óta irányában, magatarásában, alakjá-ban s kiállításában változatlanul ezen ezim-alatt: „Wiener Lloyd“ jelenik meg Politi-kai része mellett — ezen minden olvasó kör-ben kedvelt hírlap — kiváló gondot fordít Magyarországs melléktartományai-nak oly nagy fontosságu nemzetgazdá-szati és üzleti érdekeire. Földbirtokosok, kereskedők s műiparosok dús és tanulmány-tejes anyagot lelnak abban. Bővebben értesül-heti az előfizetés feltételeiről lapunk mai szá-mának hirdetőmény rovatában.

Nyilvános köszönet.

A rom. kath. lyceumi és az ev. ref. főta-nodai zenekarok javára folyó hó 2-án rend-zett előadás tisztá jövedelme egyik-egyik in-tézet részére 105 frt 50 krt. Ezért mindazok-nak, kik a czél tödvös voltát ártérte, az ifju-ságnak a szép művészet ez ágában kiképez-téséhez járulni sziveskedtek; különösen es.kir. ezredes Arnát urnak, hogy a katonai zenekart díjmentesen működtette; t. Zsigmond Elek urnak, hogy a világítás díjából 8 frtot elengedett, a t. cz. közreműködőknek és szin-igazgató Follinus urnak köszönetünket nyil-vánítani kötelességünknek ismerjük.

Kolozsvárt, dec. 8-án 1863.
A helybeli rom. kath. főgymnasium, és az ev. ref. főtanoda igazgatóságai.

Hálanyilatkozat.

Mlt báró Kemény Ödön és szül. Nagy Gzela ő nsgok, mint mlt. káli Nagy Elek ur alsó-járai s ahoz tartozó zsigyál-részek haszná-lói, mult hó 30-kán kelt nyilatkozatuk által egy a falu derekában levő, eddig haszonbérés telket, kegyes indulatjokból, mindaddig míg birják és használják, átadták minden díj nél-ki az itteni unitáriá ekklesiának egy jövő tavasszal hozandó mester szállásul, a mely-n levő épségeket irt ekklesiának meg is váltotta az eddigi haszonbérletől, továbbá em-lített kegyes bárón ő mltga mult 1862. évtől mindenkorra a három tünep és sz. Mibálynapi communiokra kenyeret és bort adni kegyes-kedett sth. Mindezekért ő mltgoknak, alólir-tak, mint az ekklesiá hivatalosán, felhiva érez-zük magunkat „e hálanyilatkozatunk tetelére“ s egyszerűsmdn buzogn könyör-gtünk a mindenek urához, hogy örgöndviselet lebegtesse ő nagyságuk becses életén.

Alsó-Jára, dec. 4-kén 1863.
Hegyi József
Siménfalvi György ekklezs. gondnoka.
helyb. unitarius pap. Ferenczi János egyházi.

Egy kérdés a „száz diákhoz.“

A „Kolozsvári Közöny“ folyó évi 147-ik számában egy nyilatkozat jelent meg, mely-ben a többek közt saját egyéniségre vonat-kozálag a következő passus áll: „Tudja ön, hogy nines nevétségesebb, mint midőn valaki elménczedni akar s aztán nem ért hozzá? nem mondta ezt a doctor urnak az a kis ha-misi fia, ki hogy pénzét csalhasson azt hazudá, (sajnáljuk, hogy e tekintetben is atyjához ütött), hogy mi vasárnap is fityólni s záptojást meg tudja lsten mit akarunk a szinpadra háányi? Mielőtt a kérdéses nyilat-kozatra vonatkozólag megtenném feleletemet, szabadon a legnagyobb komolysággal azon kérdést tennem, hogyan értelmezi e passust a nyilatkozó „száz diák?“

Dr. Nagyharang.

Felelet: Én mint a száz diák nyilatko-zatának fogalmazója nyilváníthatom, hogy ezen megjegyzés: „sajnáljuk a szegény kis fiút, hogy ebben a tekintetben is az apjához ütött“ kizárólag a hazudó szóra vonatkozik; az apa hazudott, midőn arra czéloz táreza czikkében, hogy mi a Follinus bérencei vol-nának, a fiu hazudott, midőn azt mondá, hogy mi záptojást, krumplít — akarunk a szinpa-dra háányi. A fogalmazó. Egy diák.

Nemzeti színház. Szombat, dec. 12-én

Ujfalusi Sándor jutalmára: „Az akasztott.“ Szinmű 5 szakaszban, írta Anicet és Masson, ford. Mártonfi. A darab igen hosszadalmas, mindazonáltal minthogy itt először adadott, kényszerite vagyunk néhány dióhéjban szor-ított sorban megismertetni. Bizonyos Kristól nevű egyén (Komáromi) ki nős volt kénysze-rittetik, hogy egy más nőt (Gesztesi E.) nőül vegyen, a ki Mendoz Diannának adta ki ma-

gát, jöllehet annak csak szolgálója volt, s az igazi Mendoz, ki a tengerbe vesztettek hitt, szerencsésen kiszabadulva egy zárdába vonult; a kettős házasság kitudódott, Kristolt felakasz-tják, de nem hal meg; mert egy Latremblade nevű orvos (Boér) megveszi a hullát, hogy tanuljon rajta, de az bonczoláskor feltámad. Mendoz azt hívé, hogy az akasztott meghalt, férjhez megy D. Artignes Gilberthez (Ujfalusi); a ki ismét bigámiaá esik, mert a fennebb említett orvos lugát titkon nőül veszi; és Mendoz odahagyja; de Mendoz fellép köve-teléseivel mint első valódi neje a marquisnak; ekkor Kristól egy anyakönyvből megtudta, hogy midőn Mendoz elvette már első felesé-gé meghalt s így nem bűnös; feleségét Dián-nát keresi mint jogos férj, s a fennebb emli-tett zárdába, — hová a marquis titkos neje (Ujfalusi) szülni volt kénytelen menni s hol az igazi Diánna is ott volt, — megtalálva az ál Mendozt kideríti, hogy a marquis nem bű-nös, mert Diánna az ő neje; kit hogy ál Di-ánna volt, az igazi Diánna magát megismer-tetve hozta világosságra; ekkor a marquis megmaradt igazi neje mellett; az ál Diánna pedig felakasztatik. A mint láthatni, itt van elég színházi képtelenség. Lehetek volna többen is, ezen valóban szép tehetségtű színészünk jutu-lomjátékan, a ki ma este is igen jól játszott, s többször kihívott.

Vasárnap, dec. 13-án: „A szűkött ka-tona.“ Elmondhatjuk, hogy e darabot aligha valaha gyengébben láttuk előadatni, mint ma. Látszott minden szereplő a készültség; s azonkívül még pár szép éneket is kihagy-tak. Csak Tóth Soma tudá párszor felvidítani a nem nagy közönséget.

A szűkött katonát a száz diáknak lapunk 147-dik számában közreadott nyilatkozatában hibásan áll e szó: „boncz-tannak“, e helyett: „bon-tonnak.“ Szerk.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, dec. 10. Az angol és franciaia lapok közt a vita napról napra elkeseredettebb, s elegen vannak olyak, kik még olajat töltönek a tüzre azon remény-ben, hogy Anglia és Franciaország közt a feszültség oly eseményeket idézhetne elő, melyek éppen az ő érdekeiknek felelőnek meg. A háborút óhajtok azonban hiába reménylik, hogy Angliával törésre kerül a dolog. Napo-leon ennyire nem fog menni, s annak ered-ménye, hogy Anglia és Franciaország közt a viszony hidegtülni kezd, csak az lesz, hogy ez Franciaországot szabad működésében fe-szélyezni fogja. III. Napoleon azonban maga részéről nem boszankodik Angliára valami nagyon s különben a congressus ügyét sem tartja még elvesztetnek, s erre nézve Ausztri-ával és Angliával még most is foly az alku. A kormány ezzel azon célt éri, hogy bizto-sai a senatusban majd kijelentethik, hogy a kormány e tárgyan még nem nyilatkozhatik határozottsággal, mert a diplomatiái tárgyalá-sok még nem érték végüket.

Franciaország. Páris, dec. 8. A se-natus felirati javaslata tetszését nyilvánítja a congressusi javaslat fölött s azt mondja: Anglia visszatartotta a congressust, a többi hatalmak pedig csak annyit érhetnek el, hogy oly állapotot alapsítsanak, mely többé nem fe-nyegető. A népek ezzel nyerni fognak. Bármí történjék is, az ország nem tagadja meg fel-ségedet. Miután felséged a felelősségeket elő-adá s az okosság intő szavait hallatá, így szolt felséged Európához: „En Franciaország ne-vében szólok!“

Páris, dec. 7. A „Moniteur“ a legköze-lebbi napokban közzé teendi a kormányok vá-laszait a congressusra való meghívásra. E közzétételt Napoleonnak egy manifestuma kö-vetendi. A „Memorial diplomatique“ azt erő-síti, hogy daczára Angolország visszautasítá-sának egy szárazföldi hatalom sem utasítást elvileg el a congressust, s hogy ennél fogva ez sem nem halt meg, sem eltemetve nines s e tekintetben igen nevezetes előleges érteke-zések folynak.

Egy alexandriai magán távirati tudósítás szerint az édesvízi csatorna-munkálatok a Nil-től Suezig befejeztettek. A fűlszentelési szer-tartások dec. 17-én vagy 20-kán fognának tartatni.

Báró Sina egészsége teljesen helyreállott. Páris, dec. 9. Franciaország marschalja Párisba hivatott, hogy az előléptetési névs-rozatban álló tiszteket osztályozzák. (Valjon csak ezért-e?) E magas vendégek számára nagy vendégség készült folyó hó 9-dikére a hadügyministernél.

Olaszország. Rómában igen sokat be-szélnek bizonyos instructiókról, melyeket Mon-tebello tábornok Napoleon császártól kapott volna, melyek közül egyik nevezetesen tür-vényt szab a pápai kormányak. A hadügy-minister ugyanis nem intézkedhetik többé a határszéli katonák és szandárok közt támadt semmi nemű mozgalom ügyében, a nélkül, hogy arról Montebello tábornokot előre ne értesítse, a kire fogna különben hárulni az

olaszországi és pápai katonák közti összetűzésből eredő minden felelősség.

Victor Emanuel a londoni „Sun” szerint Renant a Mauritius- és Lázár-rendjellel díszítette fel.

Németország. Berlin, dec. 9. Bodenschwing pénzügyminiszter 12 millió tallérra menő kölcsön iránti törvényjavaslatot terjesztett elő a képviselők háza elé. Célja e kölcsönnek: a hadi intézkedésekre való rendkívüli kiadások fedezése Schleswig-Holstein ügyében. Számadás a kölcsönösszeg hova fordításáról a legközelebbi országgyűlés előtt fog történni. Más napra 21 tagból álló bizottság választása határozottat. Lehető leggyorsabb eljárást sürgetett a miniszter.

Drezda, dec. 7. A „Drezdner Journal” következő telegramot tesz köze Frankfurtból: Weimar és Meiningen azt indítványozták a szövetséggyűlésen, hogy Lauenburg hercegségére nézve sem a dán királyt, sem az augusztenburgi herceget ne ismerjék el uralkodónak, hanem tényleg a hercegség a német szövetség igazgatása alá.

Frankfurt, dec. 8. A mai „Süddeutsche Ztg.” közli a szövetségi kormányokhoz intézett osztrák-porosz azonos jegyzékek szövegét. Ezen jegyzék ellene szól a hercegségek occupációjának éppen a vizálys örökösödési kérdés alapján, s következésképp hangzik: A két német nagyhatalomnak magatartása az occupatiót követelő indítványokkal szemben egyiránt Németország érdekei s nagyhatalmi állásuk által van föltételezve. A két nagyhatalom semminemű occupatio vagy intervencio nevében sem léphet fel fegyveresen a londoni szerződés ellen, míg annak érvényét elismeri. Azon feltételek iránt, melyektől ezen elismerés függ, mind a két hatalom nyilatkozott az utolsó szövetséggyűlés alkalmával. Ennek folytán a legkomolyabb aggodalmakat fejezik ki az ellen, hogy Németország szorgos szűkség nélkül egy háború eseménysorozatának tényleg ki, melynek kihatása felszámíthatatlan, s melynek következményei s veszélyei főleg a két nagyhatalmat érnék. Ezután hivatkozás történik a szövetségi társak bizodalma, utalván a német szövetséget fenyegető veszélyekre. A szövetséggyűlés tekintélyét csorbitán, ha a két nagyhatalom egy olyan kérdésben, melyben mindketten európai szerződés által vannak megkötve, leszavaztatnának. De még ag-

gályosabb lenne, ha a német szövetség határozata azon benyomást gerjesztené, hogy Európa számára a béke és rend biztosítékai helyett, melyeket tőle Európa vár, az egyenetlenség elemeit s veszélyeit idézné elő. Következésképp azután annak bizonyítása, hogy az örökösödési kérdés fenbonylik s végül azon remény fejeztetik ki, hogy az illető kormányok a fentebbi tekinteteket figyelemre méltatandják, s tekintettel lesznek azon komoly s elutasíthatatlan következményekből háruló felelősségre, melyeket a német szövetséggyűlés kebelében levő véleménykülönbség további fejlesztése elő fogna idézni.

Frankfurt, dec. 7. Az augusztenburgi pénzügyminisztérium kamatozatlan kölcsönt írt ki; 5 és 10 talléros váltó-jegyeket bocsát ki. Német cselekvőre való fordítása a kölcsönnek a holsteini rendek számára van fentartva. Itt már vannak forgalomban ily jegyek. Egy frankfurti 20,000 forintot irt alá.

Frankfurt, dec. 7. A szövetséggyűlés csekély többséggel az executiót elhatározta az örökösödési kérdés szabályozásának fentartása mellett. A bevonulási parancs azonban kiadott.

Frankfurt, dec. 8. Bár a német szövetségi executio tegnap, daczára Szászország és Baden nyakas ellenszégülésének, Bajorország ingadozása folytán el is határozottat: mindazáltal a kiadott indulási parancs nem fog oly hamar foganatba vétetni, miután a főparancsnokság kérdése még nincs eldöntve.

Frankfurt, dec. 9. Minden executioi csapatok, az austriaiak is, a „Koburger Ztg.” szerint Fridrik Károly porosz herceg parancsai alá helyezték.

Hamburg, dec. 8. Leuenburg lovagjai és rendei közlelbi gyűlésük alkalmával IX. Keresztélynek, mint törvényes utódnak elismerése mellett nyilatkoztak.

Bréma, dec. 8. Az utóbbi viharok nagyon sok kárt tettek a hajókban s sok emberélet veszett el. Az egész part hosszában csak panaszokat hallani.

Orosz és Lengyelország. Lemberg, december 9-ikén A „Gazeta Norodowa” szerint Berg tábornok Lengyelországot 11 katonai kerületre, tisztán stratégiai szempontokból indulva ki osztotta fel; minden kerület élén egy tábornok áll korlátlan hatalommal. Bosak, felkelő vezér Szezekocit mellett egy

200 fegyverből álló lefoglalt küldeményt visszafoglalt az oroszoktól.

Dánia. Kopenhága, dec. 9. A „Dagbladet” és „Fädrelandet” azt nyilatkozták, hogy Dánorszag Holstein hercegségét fegyvercsapás nélkül semmi esetre sem hagyhatja oda.

Svéd- és Norvégország. Stockholm, dec. 8. Az országgyűlés bezárott. A trónbeszéd szerint Svédország édekei még nincsenek közvetlenül fenyegetve; de összeköttetésben vannak ez érdekek Európa békéjének s nemzet jogának fentartásával; annál élénkebb kell hát az országnak azon veszélyek föltött aggodalomban osztoznia, melyek Dánia királya és népe körül tornyosulnak.

Amerika. Uj-York, nov. 28. A szövetségi tábornok Bragg teljes rendeltetésében vonul vissza Dalton (Tennessee) felé. Hadsereg demoralisált s az unio csapatjai által tűzbe van véve. Meade minden ellentállás nélkül átkelt a Rapid Annon. Azt hiszik, hogy még 27-én csatának kellett bekövetkeznie.

Az executioalis szász-hannoveri hadtest, melynek feladata Holstein megszállni, 12 000 emberből áll. A tartalék, melyet Ausztia és Poroszország állít ki, 50 000 ember, öszesen tehát az egész végrehajtó sereg, a szász-hannoveri csapatok tartalékával együtt 74 000 ember. Dánorszag mint mondják, csak 60 000 embert állíthat ezekkel szembe.

A német szövetség 7-diki ülésében az is elhatározottat, hogy a szász- és hannoveri hadesapatok a holsteini határon álljanak 7 nap alatt, 4 napig várjanak Dánorszag feletére s azután nyomuljanak be Holsteinba. Ezzel szemben Hamburgból azt írják, hogy e hó 4-kén tartott dán minisiteri tanácsban elhatározták: háború esetlül tekinteni Holstein megszállását.

Ujabbak. Hamburg, dec. 10. Hire jár a fővárosban, hogy két angol hadihajó már megkapta a parancsot, hogy a német csapatok bevonulásának első híreire szálljon tengerre. Dán részről komolyan aggodnak a beköszöntő tél miatt, a midőn az Eider melletti posztját nem hiszik tarthatónak. Holsteint előreláthatólag kiirtendik. A dán hajóraj egy része Kielbe beérkezett. Kopenhágai tudósítások szerint mindazon tárgyak kivételének tilalmát lehet várni, a melyek az ellenségnek

a hadviselésre szolgálatot nyújthatnának, egyebek közt a földképek s rajzok stb. Londoni levelek még mind azt remélik, hogy mind a két fél engedni fog.

— Páris, dec. 11. Gróf Rechberg visszaválaszla Drouyn de Lhuys azon sürgető nyére, melyben a congressusi programot megtagadta, ma érkezett ide. A holnap megjelenő „Memorial diplomatique” taglalását hozandja. Az első válaszban kifejtett nézeteket megköveteli, közeledik az angol válaszhoz és az egész félig elleplezett visszautasításnak tekinthető. A „Moniteur”-ben a császárhoz intézett uralkodói válaszok közlései felfüggesztettek.

Lipót király a congressuson való elnökölést nem fogadta el.

— Drezda, dec. 11. A képviselőház mai ülésében az alelnök és 32 képviselő a következő javaslatot léptek fel. Mely sajnálat és jogos botránkozással eltelve a szövetség legujabb határozata felett, és a szász kormány magatartását elismerve, azon kérésrel fordulunk a kormányhoz, hogy minden eszközzel odaműködjék, miszerint az elhatározott rendszabályok Schleswig-Holstein teljes megszállására terjesztessenek ki; továbbá, hogy a dán király el nem ismerése a hercegségekre nézve mondassék ki és hogy a herceg fiajoni jogos örökségének elismerésével tovább ne késsenek.

— A cancan kérdés a birodalom fővárosában. Lapunk bezártával vesszük az „Oest. Ztg.” egyik utóbbi számát, melyben valamely itteni civilisator gyalázatos insinuatívát támadja meg az egész ref. iskolai ifjúságot, állítva, hogy a „Dunanan apót” nemzetiségi gyűlöletből fűtyöltte ki, hogy az ifjúság nem akar tűrni a szinpadon mást, mint csak hazai darabot. Mily játékság ez ugy a levelezőtől mint ama laptól, melyek legalább annyit tudhatnának, hogy magyar operette, magyar opera még kevesebb van, hogysem a külföldiek miattok ki lehetne küszöbölni. Azon kifűtyölésnek — mit nem a ref. iskola, hanem abból vagy száz egyén tett — okát a cselekvők felfejték. Mit sem ér az. Ha egy nagyot tüszszent a magyar, s annak szele egy németet érint, azt is nemzetiségi gyűlöletből tüszszenti.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

NEM HIVATALOS.

KARÁCSONI ÉS UJ-ÉVI

ajándék cikkek tartatát:

A legujjabb divatu bel- és külföldi

DISZÁRUK,

valamint hasznos és mulattató

GYERMEK JÁTÉKOK

duz kiállítását,

a jelenkor igényeinek megfelelő

jutányos árban,

a helybéli és vidéki t. cz. uri családok betses rendelkezésére tisztelettel ajánlja

BÁNYAY KÁROLY,

kereskedése a „Levél”-hez.

(282) (1—4) Fő-tér br. Józsiika önga házában Kolozsvártt.

(283) (1—3)

„AZ ANKER”

Élet és jövedék biztosító-intézet

BÉCSBEN,

Ezennel tisztelettel tudatja, miként az eddig volt erdélyi képviselőjének Ehrenzweig-A-nak magyarbóni képviselővé nevezetése által megüritlt

erdélyi ügynöki állomást

Albrecht Adolfr bizta, s hogy az eddig Kolozsvártt létezett ügynöki iroda Nagy-Szebenbe Disznódintezába 128 szám alatti helyiségre egyszersmind áttéttet.

Bécs, december 1-sőjén, 1863.

Az igazgatóság.

(237) **Előfizetési felhívás.**

(8—8)

Minden hónap 1-ső és 16-ik napján új előfizetés nyitnak a

„WIENER LLOYD”

czimű nagy politikai és üzleti lapra.

Megjelenik napoként kétszer mint reggeli s esti lap „Verlosungs Anzeiger” czim alatti ingyen melléklettel.

Előfizetési díjak:

Naponta egyszeri szétküldéssel 3 óra 5 frt.

Naponta kétszeri szétküldéssel 3 óra 6 frt.

Bérmentes s pecsételt levelek a „Wiener Lloyd” kiadó hivatalához intézendők

Bécsbe (Wollzeile N. 16.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvár Központi Egyetem Könyvtár - Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(284)

A FÖBB CZIKKEK

jegyzéke.

Disz-árak

bőrből, bronce-, fa-, porcelán-, kristályból sat.

kézmunka- és utazó eszközök, Necessairek, kizitások, pénz-, levél-, szivartárcák stb.

ALBUMOK

itt még nem látott válsztékban, bámulatos olcsó.

ÉKSZEREK,

a valódihoz hasonló.

Színházi látások és legyezök.

PÉNYÜZÉSI

butorok, virágasztalok, virágtartók, íróasztalok, órák, statuettek, kályha-eszközök, fészenkosarak.

Chinai thea. Samoarak, theas-edények.

Vadász, lovagló és utazó-eszközök, angol pálcák és esernyők, gummi-, kelme- és bőrcipők.

Pipázó-szerek, a legkülönbözőbb válsztékban.

CSAPÓ SÁNDOR

(helmonostor-utca)

Kolozsvártt,

bátorkodik a n. é. és t. cz. közönségnek, négy év óta fennálló kereskedése iránt tanusított kegyes pártfogásáért, szíves köszönetét nyilvánítani; egyuttal szabadságot vesz magának, árucikkeinek, főleg a közel levő

KARÁCSONI

idényre történt tetemes szaporítására figyelmzettetni, mely által a legkülönbözőbb kívánalmaknak is képes megfelelni; — miután szállítmányait a

KÜLFÖLDRŐL,

még a pénzfolyam kedvező idejében fedezte, oly helyzetben van, mikép izletes új tárgyakkal

egy forinton

kezdve, feljebb egész 50 frtig nagy válsztékban szolgálhat.

A csekélyre tett valódi árak a cikkekre jegyzévk, miáltal a vásárlók minden megrovás ellen biztosítva vannak.

(1—1)

A FÖBB CZIKKEK

jegyzéke.

GYERMEKJÁTÉKOK,

számtalan új neműek.

Társasjátékok. Föld-és éggömbök, rajz-eszközök.

KALITKÁK. Haj-, ruha-, fog- és köröm-kéfék.

Fésűk, tajok, elefántesont, kauschuk- és bival-szaruból.

Borotvák, tollkéseket és ollók.

Illatszerek, angol-, francia készítményűek, s minden más ismert és kedvelt neműek, valamint a legfinomabb toilette-szavacsok.

Házi eszközök és tárgyak, n. m.

moderateur-lámpák, asztali- és dessert-eszközök,

kanalak, tálcák, cukor- szelenczék, girandolok,

csillárok, gyertyatartók, téglázórezek,

moszarak, kávéőrölők,

s számtalan más tárgyak.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében kapható:

Dunanan apó és fia.

Opera Offenbach Jakabtól.

Zongorára.

Potpouri 1 frt — kr.

Francia négyes — „ 60 kr.

Polka — „ 40 kr.